

OPEN-BOTERHAM-PLATTEKAAS- MET-SUIKER

Een jongensverhaal

OPEN-BOTERHAM-PLATTEKAAS- MET-SUIKER

Een jongensverhaal

Rob Gijbels

Rob Gijbels

ISBN: 9789465124070

NUR: 301 285

copyright@robgijsbels2024

www.bravenewbooks.nl

Cover: Kelsey Fripont

Voor mijn Grote Zus

Hoe ge veel te vroeg van ons zijt weggegaan. Hoe ge met één kwinkslag Pierke Zwierke en Fonske Goeboens weer met die grote, boze buitenwereld kon verzoenen...

“Het leven, jongens, dat is een aaneenrijging van anekdotes!”

&

“Onze intimiteit is wat ons maakt of kraakt.”

onze leraar geschiedenis, derde middelbaar College, vroege jaren 70

1 Na de middernachtmis

“Benjamin... Benji... Filiberke...” fluistert Kasper. Maar hij is niet zo goed in fluisteren.

“Pipo’ke... stillekes!” fluister ik terug.

“Wat denkt ge dat er in onze pakskes zit?” vraagt hij lachend.

“Wat denkt gij? Stripverhalen natuurlijk. De Rode Ridder...”

“Hebt ge dat pakske van uw nonkel uit Luxemburg gezien, Benji?”

“Ssst... Kasper!”

“Das duidelijk een boek, Filiberke! En een dik boek ook!”

We glimlachen. Kasper schuifelt dan nog wat dichtert tegen me aan. Er is nog nauwelijks plaats in het overvolle parochiekerkje. En het is er ijskoud. We dragen beiden een warme winterjas en een sjaal. Ik draag bovendien handschoenen. Onze wollen mutsen hebben we natuurlijk moeten afzetten. Dan raakt hij met beide handen tegelijk het enige blote plekje in mijn hals aan. Zijn handen zijn vreselijk koud.

“Meeh, pipo!” schrik ik. Veel te luid.

“Ik ben mijn handschoenen vergeten...” zegt hij vrolijk.

“Verbaast me dat?”

“Mag ik mijn handen seffens in uw zakken warmen, Benjamin?”

Ik geef hem een ellenboogstoot. Wanneer hij me afwisselend Benjamin, Benji en Filiberke noemt, dan weet ik dat het plaagduiveltje in hem wakker is. Ik zie dat ook in zijn oogjes.

Iedereen staat of zit in het parochiekerkje in een dikke winterjas te bibberen. Wij, Kasper en ik, hebben onze plaatsen afgestaan aan twee oude vrouwtjes. Mijn mama en mijn Grote Zus hebben iets verderop een plaatsje veroverd. Mijn nonkels en mijn tantes, mijn neven en nichten, ze zijn er allemaal. Eigenlijk tekent de hele wijk present voor deze middernachtmis. Behalve mijn papa, die past ook voor deze sociale gelegenheid.

Kasper brengt kerstavond bij mij thuis door. Straks openen we de cadeautjes onder de kerstboom. Morgen verhuizen we dan naar het Centrum, naar zijn familie, waar we nog eens cadeautjes mogen openen. De rest van de kerstvakantie logeren we dan enkele dagen bij hem en uiteindelijk weer een paar dagen bij mij. Volgeboekt dus. We doen dat nu al enkele jaren, sinds de kerst van het zesde leerjaar. Maar Kasper vindt dat Kerstmis bij mij thuis, met mijn Poolse mama en haar broers en haar zus, veel meer sfeer heeft. Dat vind ik ook. Het is in die donkere tijd rond de kerst net een

wintersprookje bij ons thuis. Mijn nonkel speelt accordeon, er wordt gezongen, er is veel te veel Pools gebak en de wodka (Zubrowka, de beste ter wereld, volgens alle Polen) en de kersenlikeur (Wisniowka, de beste ter wereld, volgens alle Polen) gaat goed rond.

Wij zijn nu geen kleine jongetjes meer, vinden we. We zitten in het tweede middelbaar en we mogen stilaan met de grote mensen meepraten. De wodka is voor ons nog een strikt verboden vrucht, maar van de kersen(likeur) mogen we al met mondjesmaat proeven. We durven niet toegeven dat we dat drankje behoorlijk vies vinden. Ik zeg tegen Kasper dat ik dan nog liever aan de klissap ga. Hij lacht dan en belooft me zo veel klissap als ik maar wil.

In het parochiekerkje staan we nu net onder het beeld van een gekruisigde Christus. Kasper kijkt omhoog en dan ‘fluistert’ hij: “Als Hij ons nu niet ziet, dan ziet hij ons nooit!”

“Kasper!” zeg ik een tikkeltje geschrokken.

Het meisje dat met ons ongeveer dezelfde vierkante meter deelt, giechelt. Ze fluistert dan iets in het oor van haar mama. Die kijkt heel boos naar Kasper en mij. Het meisje giechelt opnieuw.

Naar de middernachtmis gaan is voor mij een teken van respect voor mijn mama. En ook voor de familietraditie. Ik deel natuurlijk Kaspers kijk op ‘kerk en leven’, maar tijdens de middernachtmis voel ik toch dat ik dat ‘sacrale’ moment voor de goedgelovigen (vooral mijn mama dus) niet wil ontheiligen. Ik vind ‘sacraal’ een mooi en plechtig woord, dat ik pas onlangs heb (op)gepikt.

Kasper steekt dan zijn ijskoude handen diep in de zakken van mijn jas. Dat is een koud kunstje, want hij staat pal achter mij, eigenlijk tegen mij aan geplakt. Dat ziet dus niemand.

Ik probeer niet te lachen. Maar wanneer hij daar ergens op een voorspelbare plaats begint te friemelen, wordt het moeilijker. “Kasper, pipo!” zeg ik weer iets te luid.

De mama van het buurmeisje kijkt opnieuw heel erg ontstemd. Het meisje giechelt.

We overleven verder de georkestreerde chaos van de heilige mis. De ellenlange rij heen en terug om ‘ter communie’ te kunnen gaan. Mijn mama glimlacht tevreden wanneer ze ons – voorwaar twee stijlvol geklede engeltjes – voorbij ziet schuifelen. Ik zie hoe mijn Grote Zus geamuseerd toekijkt.

De wandeling terug naar huis is bijzonder gezellig. We haken allemaal in elkaars armen om niet weg te glijden op de spekgladde stenen. Mijn accordeon-nonkel zingt Poolse kerstliedjes. Ik zeg tegen Kasper dat hij al aan de Zubrowka heeft gezeten.

Thuis wacht een hete wintersoep. Uiteraard ook Poolse worst en... wodka. Op de tonen van de accordeon. Dan begint die andere ceremonie: het openen van de pakjes. Het absolute hoogtepunt van Kerstmis, zeker voor jongetjes en jongens. Kasper noemt zichzelf altijd "een flinke jongen" en mij "een flink jongetje".

We weten in feite al wat er in de pakjes verscholen zit. Toch in die van ons. Boeken of stripverhalen. Maar welke? Dit jaar blijken het vooral strips van De Rode Ridder te zijn. En uit het pakje van mijn nonkel uit Luxemburg komt een klepper van een boek tevoorschijn: "Begraaf mijn hart bij de bocht van de rivier" van Dee Brown.

"Waaw! Dankuwel!" roep ik enthousiast. Het is de geschiedenis van de 'Indianen' in Noord-Amerika. In feite een schrijnend verslag van al het onrecht dat de oorspronkelijke bevolking is aangedaan door de blanke Amerikanen. Ik wilde dat boek al lang héél graag.

"Maar het is ook voor Kasper!" zegt mijn nonkel streng. "Lees het maar samen."

Niemand van het aanwezige gezelschap twijfelt er ook maar een seconde aan dat wij dat inderdaad zullen doen.

Het is al erg laat wanneer de meeste gasten naar huis gaan. Sommigen blijven slapen. De woonkamer en 'de goeie kamer' (de eetkamer-voorgelegenheden) liggen vol opblaasbare matrassen. Het is te merken dat wij een kampeersfamilie zijn. Gelukkig slaapt er niemand in mijn (of liever 'onze') kamer. Wegens te klein en mijn (of beter 'ons') bed is sowieso al maar een twijfelaar waar Kasper en ik nog net in passen.

Wanneer we uiteindelijk naar bed willen gaan, wuift mijn accordeon-nonkel ons nog even dichterbij. Hij is duidelijk een beetje dronken. Zijn muziek klonk het jongste half uurtje niet meer zo melodieus. Hij neemt ons mee naar de keuken en hij vraagt dan: "Hoe oud zijt gij twee nu?"

"Twee dagen geleden dertien geworden, dat weet ge toch?" lach ik.

"Ook dertien", zegt Kasper, "maar ik word binnenkort veertien."

Mijn nonkel knikt. "Juist!" zegt hij en hij giet twee wodka's vol met... wodka. "Dan zijt ge oud genoeg voor uw eerste wodka!"

Wij lachen nerveus. "Wie zegt dat dat mijn eerste is?" vraag ik.

"Gij duivelke!" buldert hij. "Maar voor Kasper hier...?"

Kasper zegt braafjes: "Voor mij wel, nonkel."

Hij reikt ons de glaasjes aan. "Echte Zubrowka! De allerbeste!" zegt hij en hij legt zijn wijsvinger op zijn mond. "Niks tegen mama of papa zeggen!"

"Nazdrovje!" zegt hij wanneer hij zowaar een slok neemt van de fles.

Wij zeggen ook "Nazdrovje!" en we nemen een slokje van onze glaasjes. Een klein slokje maar, want we vinden sterke drank niet lekker. Wat er nog in het borrelglasje rest, gieten we met een snelle beweging in de gootsteen. Mijn nonkel merkt daar toch niets meer van.

"We gaan nu slapen, nonkel. We zijn doodmoe."

"Ga slapen! Ga slapen, mannen!" wuift hij ons weg. "Dobranoc, spi i nie mamroc!"

"Dobranoc!" zeg ik terug. Ik vertaal intussen de gevleugelde uitdrukking voor Kasper: 'slaapwel en denk niet te diep na!'

We lachen bevrijd wanneer we in onze kamer aankomen. Ik plof op het bed en vraag: "Gaaf het, Kaspaaaaar? Zijt ge zat, Kaspaaaaar?"

Het is koud in de kamer. Maar we zijn in het feestgedruis vergeten om onze pyjama's in de badkamer te gaan aantrekken. Ik omhels Kasper en ik ril van de kou.

"Gaan we terug?" vraagt hij.

"Zijt ge gek?"

"Gaan we slapen in onze kleren?" lacht hij.

"Zijt ge gek?" zeg ik weer.

Ik hoef verder niets te zeggen. Kasper begrijpt me zonder woorden. We kleden ons uit. Helemaal. Dan duiken we onder het donsdeken. We omhelzen elkaar.

"Ge zijt ijskoud!" fluister ik.

"En gij dan?"

We proberen elkaar warm te maken en dat lukt vrij snel. We spelen nog even een stout spelletje met elkaar. Ik draai me daarna met een geeuw om, naar de vrije kant. "Heel moe!" zeg ik.

"Ja, ik ook", zegt hij. Hij nestelt zich naar goede gewoonte helemaal tegen me aan. Zijn arm ergens over mijn been.

"Ge zijt lekker warm", fluister ik.

"En gij gloeit", fluistert hij terug.

Ik voel dan zijn adem rustig en gelijkmatig op mijn schouder en in mijn haren. Hij slaapt al. Hij slaapt als een gelukkige jongen. En ik zal dadelijk slapen als een gelukkig jongetje. Zoals het hoort tijdens een perfecte kerstnacht.

De Lagere School : vijfde & zesde leerjaar

2 “Wat een vreemd vogelke...”

We hadden net zo goed de Atlantische Oceaan of de Himalaya kunnen oversteken, zo ver en zo vreemd en zo anders is de Lagere School van het Centrum.

Met zijn zessen zijn we van de kleine, gezellige Gemengde Lagere School in onze wijk naar dit duister, akelig oord moeten afzakken. Ons wijkschooltje biedt immers slechts onderdak aan kleutertjes en kinderen tot en met het vierde leerjaar. Drie van ons, de meisjes, verdwijnen meteen van het toneel, ergens achter de tralies van de Meisjesschool. De jongens, Bruno en Jan en ikzelf, worden ingekwartierd in de grootste klas van de Jongensschool. We moeten helemaal achteraan in dat grote lokaal gaan zitten, half verscholen achter een Leuvense stoof. We zien met moeite het verre bord.

De Meester zegt met luide stem tegen de bende Centrumjongens dat wij de aangekondigde “vreemdelingen” zijn – zo klinkt het woord “vrèèmden” toch – en dat iedereen zijn best moet doen om ons te verwelkomen in het vijfde leerjaar. Ik verwacht daarna niet meteen een welkomapplausje, maar het algemeen gelach dat op die mededeling volgt, verrast me toch.

Ook op de speelplaats worden we meteen weggelachen en behandeld als aliens. Wat we natuurlijk ook min of meer zijn, want onze wijk, op nauwelijks zes kilometer van het Centrum, is vrij nieuw en wordt ‘bevolkt’ door inwijkelingen. Bruno heeft een Italiaanse papa, ik heb een Poolse mama en Jan is een Antwerpenaar.

Jan en Bruno waren al op de wijkschool niet echt mijn beste vriendjes en dat gaat hier, ondanks ons eilandje achter de stoof, ook niet meteen veranderen. Jan is zelfs sinds mensenheugenis mijn rivaal in de strijd om Katrientje. Zij is mijn buurmeisje en lang geleden, toen we ongeveer zeven jaar oud waren, is zij mijn liefje geweest. Zij is het meisje dat me leerde kussen – zij noemde dat “lekken” (yep!) – en zij heeft er dus in haar eentje voor gezorgd dat ik voor een ‘man’ van mijn leeftijd vrij ervaren ben. Helaas heeft ze van Jan op dezelfde wijze een ervaren man gemaakt.

Katrientje zit nu met de twee andere meisjes van onze wijk gevangen op dat andere afgesloten eilandje. Ik moet het dus voortaan stellen met Bruno en Jan en dat gaat niet echt van harte.

De voertaal op school is trouwens... een andere taal. De jongens spreken dialect en de Meester wisselt dat taaltje af met een soort plechtig Nederlands. Zelf spreek ik 'ABN' of toch een variant daarvan. Door mijn Poolse mama is mijn taaltje doorspekt met de-woorden als "de bos" en "de water". Vanaf dag één ben ik daarom het mikpunt van spot. Jan en Bruno sluiten zich trouwens meteen bij de lachers aan... Dat ik bovendien rare kleren draag, helpt mijn zaak natuurlijk ook niet echt vooruit. Mijn moeder is nu eenmaal naaister en ze heeft van mijn Grote Zus en van mij altijd al modepopjes gemaakt doordat we haar (door de mensen van de cité en van de stad erg geprezen) end-of-the-60s ontwerpen moeten dragen. Pijnlijk vaak...

Op de speelplaats word ik vooral hard aangepakt door de zesdejaars. Ze lachen me uit wanneer ik mijn shorts draag (dat is meestal het geval) omdat ze dan het grote litteken op mijn linkerknie zien. Ze vragen dan of ik "onder een camion terecht ben gekomen"... Ik kom regelmatig thuis met een bluts of een buil. Al heeft dit niet zo lang geduurd omdat mijn Nonkel Czeslaw – patriot tijdens de oorlog en dus deskundig in het uitwerken van gevechtsstrategieën – me een paar schoenen bezorgde met een metalen boeg... En inderdaad, de eerste belager die ik een schop met die schoen verkocht, was meteen ook de laatste. Ik belandde toen wel voor het eerst van mijn leven (maar niet voor het laatst) bij een Eerwaarde Heer Directeur. De Meester had me er naartoe gesleurd, ook al verweerde ik me als een duiveltje in een wijwatervat. Maar de Eerwaarde Heer Directeur bleek een vriendelijke man, die meteen met de glimlach zag dat ik eigenlijk gewoon een engeltje was. De pestkoppen bleven echter mijn uren op de speelplaats verzuren, zij het nu wel van op een veilige afstand.

Maar dan op een blauwe maandag... Er staat plots een jongen op en hij biedt me zonder uitgesproken woorden zijn bescherming aan. Hij is me in de klas nooit echt opgevallen want hij is eerder een stille leerling. Hij is vrij groot en behoorlijk sterk. Hij is dan ook 'van het begin van het jaar', hetgeen op die leeftijd iets betekent. Ik weet dat omdat ik 'van het einde van het jaar' ben. Hij is een beleefde, rustige jongen, die ook nog eens verstaanbaar Nederlands spreekt.

Hij zegt dat hij Kasper heet.

Hij is, net als ik, een grote fan van stripverhalen. Hij verzamelt Jommeke, Suske & Wiske en De Rode Ridder. Net als ik. Ik vraag hem meteen of hij Winnetou & Old Shatterhand kent. Die kent hij nog niet. Maar we begrijpen

beiden meteen, zonder al te veel woorden, dat dit niet lang meer het geval zal zijn.

Een van die eerste dagen, op een bankje op de speelplaats, raakt hij met zijn vingers het litteken op mijn knie aan. Hij omcirkelt die oude wonde. Dat kietelt en het bezorgt me kippenvel. Maar het voelt fijn. We glimlachen beiden. Hij vraagt of het oude oorlogswonden zijn en ik vertel hem dan iets over machinegeweren en granaatinslagen. Dat vindt hij grappig.

Ik ben er vrij zeker van dat Kasper van meet af aan heeft gedacht: “Wat een vreemd vogelke is deze jongen?” Misschien wel niet met die exacte woorden, dat niet. Eerder in het dialect.

Kasper is duidelijk een geschenk van de goden en onder zijn vleugels hoef ik voortaan niet meer achterom te kijken op de speelplaats.

3 Kind-aan-huis

Kasper nodigt me vrijwel onmiddellijk uit om 's middags of na school bij hem thuis te komen eten. Hij woont immers niet ver van de school. Zijn mama is een heel lieve, zorgzame mama. Ze stelt me meteen op mijn gemak, want ik ben een beetje schoorvoetend (als ge dat al fietsend kunt?) meegegaan. Dit zijn tenslotte de eerste Centrum-mensen die ik leer kennen.

Zijn mama doet haar uiterste best om "oppe ladder te staan", waarmee ze bedoelt: Algemeen (Beschaafd) Nederlands spreken. Aanvankelijk verstond ik niet altijd wat ze zei of vroeg. "Moochst dich heikéés, menke?" vroeg ze toen ze boterhammen aan het smeren was. Mijn vragende blik naar Kasper. Die knikte dat ik gewoon moest knikken. Ik had verwacht dat "heikéés" een soort "kaas van de heide" ging zijn en dat dacht ik wel te lusten. Het bleek echter "kip-kap" te zijn, een raar vleezeke. Kasper vindt het ook grappig dat ik altijd een beetje verward kijk wanneer zijn mama de "moochst dich?"-vraag stelt. Voor mij klinkt dat als "moogt ge?" en dat begreep ik eerst niet. Vraagt ze of ik dat van mijn ouders mag? Of van de dokter? Ik had in feite kunnen weten dat het "graag hebben" ("mögen") betekent, want we kijken thuis bijna altijd naar de Duitse tv.

We gaan ook al snel samen huiswerk maken. En in de resterende tijd fietsen we doorheen alle wijken van de gemeente. Zo fietsen we na een tijdje ook naar mijn thuis. Mijn mama vindt hem meteen een superlieve en "welopgevoede" jongen. Mijn zus vindt dat ook. Zij heeft de lichtjes vervelende gewoonte om bijnamen te verzinnen voor iedereen. Ze doopt Kasper en mij ogenblikkelijk om tot... Jommeke en Filiberke. Wij vinden dat wel grappig, al lijken we toch geen van beiden echt op die stripfiguurtjes?

De mama van Kasper komt 'officieel' bij mijn mama op bezoek. Daarna zegt ze vaak dat ze nog nooit zo lang "oppe ladder had gestaan". De mama's verstaan mekaar. Zij het in twee grappige versies van het Vlaams. Vanaf die dag zijn we kind-aan-huis in elkaars familiekring.

Bij mij thuis zijn mijn mama en mijn zus de sturende krachten. Zij bepalen de vaart en de vaarrichting. Zelf voel ik me in die stroming vaak 'meedrijvend'. Ik werd als klein jongetje door hen vaak geknuffeld en gekoesterd, zeker wanneer ik het nieuwste matrozenpakje of lederen vestje uit hun werkkamer 'mocht' dragen.

Kasper heeft thuis nog een klein zusje. Die houdt zijn mama meer dan bezig. Ze is gelukkig voor Kasper en mij nog te klein om aan onze broekspijpen (shorts meestal) te hangen. Maar Kasper moet natuurlijk wel eens bijspringen om zijn mama te ontlasten. 's Avonds gaat zijn zusje altijd braafjes vroeg naar bed (vooral wanneer ik haar een zelf verzonnen verhaaltje van Wischie & Waschie ga vertellen), maar 's morgens durft ze wel eens pardoes bij ons in bed te ploffen. Ze springt daar dan rond en komt tussen ons twee liggen om ons allebei te knuffelen.

En onze papa's? Die zijn er. Maar we lopen ze zelden tegen het lijf (of we vermijden dat te doen). Mijn papa is een norse man, die bijna altijd nachtpost heeft op de Ford. We moeten daarom overdag vaak stil zijn omdat hij dan probeert te slapen. Wanneer hij niet aan het werk is of niet slaapt, dan vlucht hij in de regel de groentetuin in. Dat is zijn territorium. Een echt gesprek met hem herinner ik me niet. Naar mijn schoolresultaten heeft hij me nooit gevraagd. Hij is voor mij (en ook voor Kasper) een schim op de achtergrond.

De papa van Kasper lijkt mij een lieve man. Hij is mecanicien in het leger (een 'boefer' dus) en hij is ook zelden thuis. Hij durft Kasper wel eens streng aan te pakken, maar tegelijk toont hij interesse in wat Kasper doet of niet doet. Hij luistert ook wanneer er aan tafel iets wordt verteld door Kasper of door mij. Dan probeert hij ons altijd 'wijze raad' te geven, wat er helaas meestal op neer komt dat "ge in uw leven uw boterham moet verdienen en dat ge niks voor niks krijgt". Hij noemt ons "zijn charelkes" en dat vind ik wel fijn.

Maar Kasper vertrouwt me later toe dat er thuis vaak problemen zijn. Dat zijn vader soms in Nederland gaat gokken en te veel drinkt en dan maakt hij ruzie. Dan gebeuren er wel eens 'ongelukken'. Zelf heb ik tot nu toe niet veel gemerkt van die huiselijke conflicten, behalve enkele keren een te luide woordenwisseling beneden terwijl wij boven slapen.

De eerste keer dat ik Kasper echt in tranen zag, was toen hij me vertelde dat hij misschien niet mee kon op schooluitstap. "Omdat er geen geld over is", waren zijn letterlijke woorden. Ik heb hem toen getroost en gezegd dat ik dan ook niet mee zou gaan. Gelukkig zijn we toen uiteindelijk toch samen op schoolreis kunnen gaan.

Zo heb ook ik traantjes gelaten toen ik hem vertelde dat mijn papa totaal geen belangstelling had getoond toen ik fier als een pauw met "het beste opstel van het vijfde leerjaar" naar huis ben gekomen. Kasper heeft me toen natuurlijk ook getroost. Al is hij het intussen wel min of meer gewoon dat ik

te pas en te onpas (wanneer ik verontwaardigd ben, of triest, of spinnig) begin te huilen. Zonder enige uitzondering slaagt hij er dan in om me weer helemaal met die boze wereld te verzoenen.

Op het einde van het vijfde leerjaar en zeker in het zesde leerjaar zijn Kasper en ik al onafscheidelijk. We blijven zo vaak mogelijk bij elkaar slapen, vooral tijdens de vakanties maar ook tijdens de week (wanneer er de volgende dag een toets is en we absoluut samen moeten 'studeren'). Bij Kasper thuis is dat in zijn groot bed, bij mij thuis is dat in mijn twijfelaar. "Jommeke en Filiberke" – hoe heeft zich dat in hemelsnaam zo snel tot in het Centrum verspreid? – duiken overal samen op. Indien dat een keertje niet gebeurt, dan volgt onvermijdelijk de vraag "Waar is Jommeke?" of de logische variant ervan.

Intussen is mijn zus ons trouwens alweer anders gaan noemen. Soms noemt ze ons "de engeltjes", soms "de duiveltjes". Ze zegt dat we er wel als engeltjes uitzien, maar dat ze weet dat we duiveltjes zijn. Zeker wanneer we in pyjama klaarstaan om naar bed te gaan. Kasper vindt dat grappig. Zelf word ik dan rood, al probeer ik dan prompt mijn oogjes in eerste communie modus te klikken.

4 Het vagevuur(tje)

Kasper woelt met beide handen door mijn haren. Hij lacht.

Ik duw hem nijdig van me weg. Ik neem mijn fiets uit de stalling en ik zie vanuit mijn ooghoek hoe hij een beetje sip kijkt.

“Filiberke is kwaad!” zegt hij plagend.

Ik gun hem geen verdere blik wanneer ik over de speelplaats weg rij. Dat verrast hem, want ge wordt verondersteld uw fiets netjes aan de hand te nemen tot ge voorbij de schoolpoort zijt. Ik heb nu een comfortabele voorsprong. Maar ik rij langzaam. Wil ik dat hij me snel zal inhalen?

Een paar tellen later (net geen twintig, tel ik) rijdt Kasper al naast me. “Wat hebt ge?” vraagt hij.

Ik speel doof. We rijden nu door het centrum en we naderen de straat van Kasper.

“Ge komt toch mee naar huis?” Hij rijdt vlak naast me en hij neemt mijn schouder vast.

We zouden samen gaan leren. Of toch doen alsof? Ik zou vanavond bij Kasper thuis blijven slapen om dan ’s morgens vroeg samen naar school te fietsen. De volgende dag wacht immers het fameuze “kantonnale examen” (of toch zoiets) op ons. Het hele zesde leerjaar gaat dan extra vroeg de bus in op weg naar dat “ontzettend belangrijke examen”.

De Meester had gezegd: “Als jullie dat goed doen, dan kunnen jullie misschien naar het College.”

Alsof wij, Kasper en ik, daar aan twijfelen. Vanzelfsprekend gaan we volgend schooljaar samen naar het College.

Intussen raakt Kasper toch een beetje geïrriteerd door wat hij soms “mijn meisjesgedrag” noemt. Hij vindt dat ik me vaak aanstel.

“Doe niet zo flauw, Benji!” zegt hij. “Kom, we gaan naar huis.”

Tot mijn eigen verbazing rij ik zonder verder mokken gewoon met hem mee. Misschien omdat hij de weg naar elders al min of meer met zijn fiets had versperd. Of ben ik nooit iets anders van plan geweest? Heb ik ooit ernstig overwogen om een nachtje bij Kasper op het spel te zetten?

Ik smijt mijn fiets op het gras naast de oprit. Ik ga op het gras zitten. Kasper doet hetzelfde.

“Wat hebt ge toch?” vraagt hij opnieuw. Hij klinkt nu ernstig. Hij legt, zoals altijd, zijn arm over mijn schouder.

“Gij weet van niks?” Ik kijk hem kwaad aan.

“Echt nie!” zegt hij.

“Gij hebt de godganse tijd, de hele speeltijd lang en daarnet ook nog, staan babbelen en lachen met Frank. Ge hadt veel plezier!” gooi ik eruit.

Hij glimlacht. “Meent ge dat? Echt?”

“Nie waar soms?”

Hij glimlacht nog steeds. Een beetje verontschuldiging nu. “Gij waart ook druk aan 't babbelen.”

“Nie waar. Ik stond op u te wachten... De hele tijd... Alleen!”

Twee tellen stilte. Dan zucht hij: “Frank is een pipo, dat weet ge toch?”

“Wat bespreekt ge dan zo lang met die pipo? En wat was er zo grappig?”

Kasper legt uit dat ze over dat examen van morgen hebben gesproken. Dat kanton-dinges. Frank doet het jaar voor de tweede keer, dus hij weet er meer van.

“Hij wist wat ze van wiskunde vragen”, lacht Kasper.

Ik haal mijn schouders op. “Frank is een pipo!” herhaal ik Kaspers woorden.

“En gij zijt soms een klein jaloers menneke!” Hij woelt weer door mijn haren.

“Jaloers?”

“Niet?” lacht hij.

“Ben ik soms uw liefke?”

“Niet?”

“Ge zijt een klissapkop!” is mijn repliek. Ik weet dat ik hem daarmee uitdaag.

“Hebt ge zin in klissap?” plaagt hij. Hij doet nu alsof hij me een kus wil geven. “Sluit uw ogen maar”, lacht hij.

Intussen is zijn arm om mijn schouder een stevige greep geworden. Hij is veel te sterk voor mij. Ik kan het alleen maar weerloos ondergaan wanneer hij me een opzettelijk natte kus in mijn hals geeft. Ik probeer me vrij te worstelen, waardoor we over het gras rollen. We lachen nu beiden.

“Sorry, vandaag geen klissap!” zegt Kasper.

“Viezerik!” zeg ik.

We staan op en we zetten onze fietsen braafjes tegen de muur. We zeggen – allebei nu vrolijk – goeiendag tegen zijn mama. Ze dringt er op aan dat we een boterhammetje en iets fris mee grissen om boven te gaan leren. We luisteren uiteraard braafjes want we zijn brave jongetjes.

We ‘studeren’ dan ook daadwerkelijk voor dat o zo belangrijke proefwerk van morgen. Kasper helpt me met wiskunde en ik schaaf mijn ‘ABN’ een

beetje bij. We voelen ons, zoals altijd, samen sterk. We zijn helemaal niet bang voor morgen.

's Avonds eten we samen met de familie braafjes het avondmaal. Ik luister naar wat zijn mama allemaal vertelt, al versta ik dat Centrum-dialect nog steeds niet helemaal. Kasper moet soms nog een woordje voor me vertalen. Ik speel daarna nog een tijdje met Kaspers kleine zusje. 'Gekke bekken trekken' is haar favoriete spelletje met mij. Als ze wint, dan moeten Kasper en ik haar gaan instoppen in haar bedje. Ze wint uiteraard. Ik kietel haar en gooi haar in bed. Ze wil absoluut nog een verhaaltje over Wischie en Waschie horen, maar Kasper speelt de rol van strengere grote broer en zegt dat het daarvoor nu een beetje te laat is. Hij staat toch toe dat ze ons nog allebei een dikke knuffel mag geven.

"Ze is toch ook mijn klein zusje", zeg ik tegen Kasper wanneer we naar beneden gaan.

"Ge moogt haar hebben, pak haar maar mee!" lacht hij.

We kijken daarna, samen met zijn mama en papa, nog naar een quiz op tv. Ik kijk braafjes naar het zwart-witte scherm. Kaspers papa zegt dat hij morgen de antenne eens moet gaan draaien, want er zit veel ruis op het scherm. Ik probeer mijn verveling te verbergen, want ik vind het een 'stomme' quiz. Kasper kan niet doen alsof, hij geeuwt opvallend vaak. We zitten trouwens al in pyjama omdat we vanavond extra vroeg moeten gaan slapen.

Dan zegt zijn papa dat de engeltjes naar boven mogen gaan. Eindelijk. "Niet te veel lawijt, charelkes!" zegt hij.

Maar al op de trap naar boven hangen we op elkaar, we duwen en trekken, plagen en lachen. 'Braafjes' is vanaf hier niet meer aan de orde. We springen als aapjes in het grote bed van Kasper. Meteen beginnen we aan een worstelpartijtje. Maar Kasper – het is niet eerlijk dat hij zoveel sterker is – overmeestert me dadelijk en hij zegt dat we niet te zot mogen doen. Nee, zijn zusje wordt meestal niet wakker, dat weten we. Maar met dat examen van morgen zou zijn mama dan zeker naar boven komen... Of zijn papa...

"Is hij nog kwaad van vorige keer? Gij hebt toen het bed kapot gemaakt", lach ik.

"Dat waart gij, dat weet ge goed genoeg!" zegt hij gespeeld verontwaardigd.

"En mijn pa is nooit kwaad op u, dat weet ge ook."

Ik weet dat. Het moet een fijn gevoel zijn om een 'echte' papa te hebben.

Kasper legt zijn hoofd op mijn schouder. "Stelt ge nu uw vragen?"

"Ik stel vijf vragen", zeg ik. "Als ge er drie juist hebt, dan wint ge."

Ik heb de vragen gewoon van de ‘stomme’ quiz van daarnet overgenomen. Ik weet dat Kasper niet echt heeft geluisterd en dat hij nu bijgevolg kansloos is. Alhoewel het in onze spelletjes niet veel uitmaakt wie de winnaar of de verliezer is... We delen immers alles, ‘straf’ en ‘beloning’.

Kasper verliest dus. Ik spot uiteraard met zijn schamele één op vijf. Dat vereist extra gehoorzaamheid, toch?

“Die quiz was niet eerlijk!” lacht hij en hij heeft me intussen al overrompeld. Hij houdt mijn twee handen geketend in zijn sterke greep. Ik probeer weerwerk te bieden met mijn benen, maar hij heeft die ook al gegijzeld door mijn pyjamabroek half naar beneden te trekken.

“Gij hebt verloren!” schater ik veel te luid.

Hij weet dat hij zich ‘gedwee’ (niet echt hetzelfde als ‘braafjes’) in zijn lot zal moeten schikken en hij geeft zich dan ook maar gewonnen. Zoals altijd respecteert hij onze spelregels.

Het ‘pyjamabroekloze’ spelletje is leuk en opwindend. En na ‘enkele tellen’ – tellen duiveltjes sneller of net trager dan engeltjes? – toon ik me een grootmoedige overwinnaar door het laken helemaal over ons twee te trekken en het spelletje verder samen te spelen.

Dit is ons geliefde vagevuurtje. We vinden alles fijn. We vinden vooral elkaar fijn.

Vergeten nu de irritatie van de namiddag, ver weg dat belangrijke examen van morgen, onbestaande de ons zo vaak ingefluisterde boodschap dat Jezus u altijd en overal kan zien (hetgeen we al lang niet meer geloven).

We raken uiteindelijk uitgespeeld, we zijn moe en we proberen nu in slaap te vallen. Dat doen we al van de eerste nacht (op het einde van het vijfde leerjaar) op dezelfde wijze: ik draai me naar de ‘vrije’ kant en Kasper komt dicht tegen me aan liggen, met een arm om me heen. We babbelen of gekscheren zo nog een tijdje, tot hij stil wordt en ik voel hoe zijn adem in mijn hals rustig en gelijkmatig wordt. Dat maakt ook mij rustig en dan kan ik mijn ogen sluiten.

Met gesloten ogen voel ik nu dat vannacht alles met mij, met ons, met de hele wereld geheel en al in orde is.

5 Alexander de Grote

“Kasper weet niet waarom hij Kasper heet...” zeg ik na vijf minuten stilzwijgen.

Mijn mama en mijn Grote Zus en ikzelf zitten aan de keukentafel. We zijn erwtjes aan het peulen. We hebben in de late namiddag alle erwtjes uit onze tuin geplukt en de oogst ligt nu in drie grote manden op ons te wachten.

“Slavenarbeid!” lacht mijn zus. Ze weet dat ik er ook zo over denk. Ze ziet dat mijn blik naar de resterende twee manden afdwaalt... Dit wordt een werk van lange adem. Daar gaan de volgende vrije avonden.

“Ik lust trouwens geen erwten!” zeg ik voor de zoveelste keer in de geschiedenis.

Als ik eerlijk ben, moet ik wel toegeven dat die avondjes erwten peulen toch wel hun charme hebben. Het gebeurt niet meer zo vaak dat we met zijn drieën aan tafel zitten. Er is nu tijd om te babbelen en om verhaaltjes te vertellen. Zoals vroeger toen ik nog klein was. Het grote verschil met vroeger is dat er toen niet van mij werd verwacht dat ik een even groot deel van het werk zou opknappen... Nu moet ik werken en luisteren tegelijk en vermits ik een jongen ben...

Mijn Grote Zus leest zoals altijd mijn gedachten. “Ge zijt maar een halve man... dus ge kunt op zijn minst een halve mand alleen aan! Als ge zwijgt tenminste...”

“Trezebees!” antwoord ik.

“Zal ik een plaatje opzetten? Louis Neefs voor u, Benjamin?” lacht ze.

Mama glimlacht ook. We houden allemaal van de plezante meezingertjes van Louis Neefs. Al jaren zingen en neuriën we “Als ik ooit eens vijf minuten tijd heb...” Meestal wanneer we gehaast zijn of helemaal geen tijd hebben. En mijn mama en mijn zus zingen het vaak wanneer ik zit te zuchten en zeg dat ik absoluut geen tijd heb...

Maar sinds zijn hit “Benjamin” (yep!) iedere dag op de radio wordt gespeeld, zet mijn zus te pas en te onpas het singeltje op. Kasper is er ook helemaal gek van. Hij zingt en neuriet het de godganse tijd als we met de fiets onderweg zijn.

“Nooit had ik een beter vriend als Benjamin / Hij houdt van reizen / Reizen zit er bij hem in van jongsafaan / En op die wijze kwam ik hem toevallig tegen / Ergens zowat halverwege...”

Ik vind het eerlijk gezegd wel fijn wanneer Kasper dat zingt. Hij verandert ook dikwijls de tekst en verzint dan heel toepasselijk iets grappigs. Vooral wanneer we een vervelend karweitje moeten opknappen. Hij heeft al tientallen versies verzonnen. Allemaal subliem. *“Maar men moet zich daarbij bukken / En dat doet ons gewoonlijk pijn”*... hier heeft hij plezante en ook redelijk stoute variaties op ‘gecomponeerd’. Ik zing ook meestal uit volle borst met hem mee want het is echt wel een aanstekelijk melodietje en... ik hoor hem natuurlijk graag met zoveel plezier mijn naam zingen...

Mijn zus zet dus inderdaad “Benjamin” op. Ze zingt het ook luid mee, vooral het vers *“Hier kan je het niet verder schoppen dan een baan waar je mee van wordt”* ...

Ze dumpst meteen nog een extra handvol erwtenpeulen op mijn deel van de tafel. “Is Kasper dan niet naar één van de drie koningen genoemd?” lacht ze. “De drie Wijzen uit het Oosten! Caspar bracht mirre mee voor Jezus!” zegt mijn mama.

“Wat is mirre?” vraag ik.

“Weet gij dat niet, Pierke Zwierke? Heeft de Meester u dat nog niet verteld?” reageert mijn zus.

Ik haal mijn schouders op. Misschien heeft hij dat wel verteld, waarschijnlijk heeft mijn juf van de vorige schooljaren dat al verteld... Ik denk dat de vogeltjes op de speelplaats de ‘schuldigen’ zijn.

“Goud en wierook waren de andere geschenken...” zeg ik hoopvol om toch niet in hun achting te dalen.

“Ja, dat weet iedereen!” zegt mijn zus niet erg subtiel.

“Mirre was een soort parfum...” bedenkt onze mama. Maar ze is er zo te horen niet echt zeker van.

“Kasper wordt anders geschreven dan Caspar, de koning”, benadruk ik, “hij zegt ook dat zijn ouders niks hebben met Driekoningen of met de kerk...”

Mijn mama kijkt een beetje boos. Of liever, ze doet alsof. “Driekoningen is toch een van de mooiste dagen van het jaar?”

We lachen nu allemaal. Mijn mama is jarig op Driekoningen en de kerststal en de kerstboom blijven thuis altijd tot de dag na Driekoningen staan. Een heel belangrijke traditie voor onze familie inderdaad.

“Dus hij heet zomaar Kasper? Omdat dat schoon klinkt?” vraagt mijn mama.

Ik knik. Ik ga even naar de frigo om de kan met ijskoud water te halen. Ik schenk vervolgens drie glazen in en breng die naar de werktafel.

“Intussen heet hij Jommeke!” plaagt mijn zus. “Niewaar, Filiberke?”

“Das uw schuld!” lach ik. “Maar we vinden dat niet erg! Ge hebt dat dadelijk goed gezien... we zijn inderdaad twee “pientere” en “avontuurlijke” jongens!” We zijn er trots dat de hele wijk en het halve Centrum ons zo noemen en dat die twee adjectieven uit de stripverhalen nu voor ons gelden.

“Weet ge eigenlijk dat het ook mijn...’schuld’ is dat ge Benjamin heet?” lacht mijn zus.

Mijn mama knikt. “Das juist!” beaamt ze met een glimlach.

“Dat weet ik al eeuwen!” Ik trek een verveeld gezicht. “Ik begrijp wel nog altijd niet waarom ge me niet Alexander hebt genoemd!” Ik weet dat dit ook een optie is geweest. Ze hebben daaraan getwijfeld. “Alexander de Grote was een wereldveroveraar... een avonturier... en een held... en hij was zo’n schone jongen...” Ik stop weer even met peulen. Ik ga nu recht staan en zeg theatraal: “Hier staat hij, Alexander de Grote!”

“Benji de Kleine...” lacht mijn zus. “Nog veel boterhammekes eten...”

“Ik wilde u eigenlijk eerst Robert noemen...” zegt mama. “Dan zoudt ge Robke zijn als ge lief en braaf waart... en Robèèèr als ge iets zoudt uitspoken!”

“Urgh en bweurgh!” reageer ik.

“Dat vond ik ook zo ongeveer!” grapt mijn zus. “Dus heb ik papa en mama overtuigd om u Benjamin te noemen!”

“Oneindig dank!” lach ik en ik geef haar een stevige knuffel. Maar ik schuif stiekem een hoopje erwtes van mijn kant naar haar kant. Mama ziet het en ze glimlacht.

Mijn zus heeft het ook gemerkt... Twee tellen later baadt mijn Filiberke-kapsel in het ijskoude water uit haar glas.

“Maaaa!” roep ik spontaan.

“Zei de machtige Alexander de Grote!” lacht mijn zus.

6 Zwemles

De zwemles in het zesde leerjaar is voor mij een ware nachtmerrie. We staan daar te rillen van de kou in die onnozele zwembroekjes. De walm van de chloor snijdt onze adem af. Het akelige ziekenhuislicht verblindt ons.

Ik haat dit. Kasper ook.

De kou – vriest het hier? – doet alles ineenkrimpen. Ik vouw mijn handen zedig voor mijn zwembroekje. Kasper ook. De meeste andere jongens trouwens ook. Zij die al vlotjes kunnen zwemmen, lachen met ons. Ze schijnen niet echt last te hebben van de chloor en van de kou. Zo te zien. Vooral Frank loopt als een pauw te paraderen.

De allereerste ‘zwemles’ herinneren we ons hier en nu nog allemaal. De zwemleraar, een hulk uit een Amerikaans stripverhaal, zet ons in een rij van klein naar groot. Voor mij betekent dat plaats drie, Kasper staat ergens verderop. Hij vraagt dan wie er al kan zwemmen. De gelukkigen mogen op de bankjes gaan zitten. Wij, die anderen, daarentegen... Ik zie dat ik opgeschoven ben naar positie twee en dat Kasper nu drie slachtoffers verderop staat.

De Hulk neemt de eerste, de kleinste dus, met zijn grijpers vast.

“Ik kan niet zwemmen, Meester!” zegt de jongen. We lezen de paniek in zijn oogjes.

“Juist! Maar dadelijk wel!” lacht de leraar. Hij gooit de jongen dan pardoes in het water. In het diep! De jongen schreeuwt moord en brand en spartelt daar wanhopig rond. Kasper leest ook paniek in mijn ogen en ik in de zijne. Maar de jongens op het bankje lachen luid. De Hulk schreeuwt instructies en de jongen daar beneden probeert die, tussen de gulpen chloorwater door, op te volgen.

Ik ben intussen ‘weggelopen’, ik ben uit pure wanhoop dicht bij Kasper gaan staan. Hij neemt mijn schouder vast. “Ik denk dat ik pipi moet doen!” fluister ik tegen hem en mijn oogjes staan op wenen.

De eerste jongen ‘zwemt’ intussen zowaar naar de kant, hoestend en rillend. “Ziet ge, mannen?” zegt de Hulk luid. “Hij kan zwemmen!”

Dan stapt hij op mij af. Hij is niet vergeten dat ik nummer twee was. Ik steek instinctmatig mijn hand uit naar Kasper. Bijna alle jongens lachen luid.

“Kom, schatje”, zegt hij, “uw broerke kan u hier niet redden!”

Ik voel dat ik dadelijk ga wenen en dat ik pipi ga doen... Maar de Hulk geeft me geen kans en hij zwiert me meedogenloos in het diep.

Ik ga meteen onder en ik slik 'die' vieze water, maar ik kom gelukkig ook zo weer boven. Ik hoor ergens: "Filiberke verzuipt!". Gelukkig hoor ik ook de leraar instructies geven en ik doe wat ik kan want ik wil blijven leven. Dat lukt me dan ook, tot mijn niet geringe verbazing. Ik manoeuvreer aan land. Of ik geweest heb, dat weet ik niet. Dat ik pipi heb gedaan, daar ben ik zeker van.

"Goed zo, schatje!" roept de Hulk. "Ik maak van u nog een kampioen!"

De bank lacht. Intussen ondergaan ook de andere wachtenden hetzelfde lot. Al worden de groteren niet letterlijk in het zwembad gegooid, zij worden aangemaand erin te springen. Kasper doet dat zonder te verpinken. Hij panikeert slechts eventjes wanneer hij een slok water binnen krijgt, maar dan houdt hij zich heel knap drijvend en 'zwemmend'.

Ik verwijt hem die dag op weg naar huis dat hij "al kon drijven".

"Ge zijt een valsspeler!" zeg ik.

"Niet waar, ik kan even goed zwemmen als gij!" lacht hij. En dan woelt hij door mijn haren en zegt: "Pipi doen? Echt?" Hij lacht nu luid.

Ik haal mijn schouders op. "Wij zeggen dat thuis altijd zo. Iedereen!" zeg ik geïrriteerd.

"Weet ik!" spot hij. "Maar zelfs als ge in paniek zijt? Moet ge dan niet gewoon 'pissen'? Ge gaat bijna dood en ge zegt dat ge pipi moet doen?" Hij schatert nu.

Ik zeg niets meer. Ik ben verontwaardigd.

"Aanstellerke!" en "Klissapkop!" gaan dan toch snel weer lachend van fiets tot fiets.

De zwemles van vandaag is natuurlijk anders. We kunnen zoveel weken later inderdaad al een beetje zwemmen. De aanpak van de Hulk hebben we nooit echt in vraag durven stellen. Het vervelendste nu, naast de gekende akelige omstandigheden uiteraard, is de douche na het zwemmen. Met zijn allen 'gezellig' samen.

Gelukkig is het water lauw en niet koud. Dat helpt een tikkeltje. En we zijn het strenge schoolreglement altijd dankbaar dat we onze zwembroekjes onder de douche moeten aanhouden. Maar met alle andere jongens daar zo bijna blootgesteld worden, dat vinden we maar niks. Kasper en ik zijn in het bijzijn van anderen heel schuchtere jongetjes. We zijn dan ook altijd

opgelucht wanneer we in de gezamenlijke kleedkamer supersnel onze onderbroekjes en onze broeken weer hebben aangetrokken.

Ik hoop dat we volgend jaar op het College niet meer moeten gaan zwemmen. Het wordt echt tijd dat we hier weg geraken, uit het Centrum.

De stad wacht op ons, de wijde wereld wacht op ons.

7 Mijn Grote Zus 1

Ik gooi mijn fiets op de oprit. Dat doe ik altijd als ik kwaad ben. Ik ga meteen buiten op de bank zitten, onder onze kersenboom. Ook dat voorspelt meestal weinig goeds. Mijn boekentas heb ik nijdig in een hoek gesmeten.

Mijn Grote Zus ziet me vanuit de veranda. Ik zie dat ze ziet dat er met haar kleine broertje iets mis is. Vaak laat ze me dan met rust – ze plaagt me dan voor één keertje niet – en dan signaleert ze de donderwolk aan onze mama. Mijn mama is echter niet thuis. Ze is op uitstap met “de vrouwengilde” (wij zeggen uiteraard ‘de’, zoals we thuis ook ‘de’ bos en ‘de’ water zeggen). Dus komt mijn Grote Zus naar buiten.

“Ge ziet er vandaag uit als Fonske Goeboens!” plaagt ze dan toch.

“Onnozele trien!” zeg ik.

“Wie heeft wat gezegd of gedaan?” vraagt ze. “Is Kasper kwaad op u?”

Ik schud het hoofd. “Helemaal niet! Kasper is ook kwaad. Maar niet op mij.”

“Ah, gij twee zijt kwaad op iemand anders? Op de wereld? Daar is niks mis mee. Gij twee tegen de wereld. Zo moet dat!” zegt ze. Of ratelt ze, want ik krijg er geen woord tussen. “Op wie zijt ge zo kwaad?”

“Op die klootzak natuurlijk!”

Mijn zus weet dat dit mijn subtiele omschrijving is van de Meester in het Zesde Leerjaar. Kasper zou dit trouwens nooit zo zeggen, hij zou “pipo” zeggen.

“Als mama u hoort...!”

“Ma is niet thuis”, snauw ik. “En zij weet ook dat de Meester een klootzak is!”

“Benjamin!” zegt mijn zus.

Als ze me zo noemt (hetgeen niet onlogisch is omdat ik zo heet), dan weet ik dat ze niet blij is met wat ik zeg of doe. Anders noemt ze me wel gewoon Benji of eerder “Pierke Zwierke” of “Fonske Goeboens”. Wanneer of waar ze die namen heeft verzonnen, weet ze waarschijnlijk zelf niet meer. Pierke Zwierke klinkt zwieriger en verwijst meestal naar mijn zotte toeren. Fonske Goeboens klinkt nors en boos en zo noemt ze me wanneer ik zit te mokken. Al noemt ze me meestal gewoon Filiberke. “Jommeke en Filiberke”, dat was natuurlijk ook haar uitvinding. En nu noemt iedereen me Filiberke. Zelfs Kasper. Vooral hij.

“Wat heeft hij u twee vandaag aangedaan?” lacht ze.

Ik vertel haar wat er die namiddag in de klas is gebeurd. Hoe hij eerst mij aan het bord liet komen om een wiskunde-oefening te maken en hoe me dat niet lukte. Wat hij vervolgens zei: “Heb je weer de hele tijd door het raam zitten kijken naar de vogeltjes en de bloemetjes?” Waarmee de hele klas hartelijk moest lachen. En waarna hij zei: “Ga maar terug zitten aan het raam, Rozemieke!”

Mijn zus fronst nu toch haar wenkbrouwen. Maar ik ga verder met deel twee. Hoe hij dan zei: “Misschien kan Annemieke dat beter?” waarmee hij op Kasper doelde, die nu op zijn beurt aan het bord moest komen. Hoe Kasper zich van de lachsalvo's van de leerlingen niks aantrok en de oefening gewoon perfect oploste.

Mijn zus is een kenner van “De belevenissen van Jommeke” (wie eigenlijk niet?) en ze begrijpt dus zonder enige verdere uitleg dat de Meester naar de blonde tweeling, Annemieke en Rozemieke, in die stripverhalen verwees.

“We mogen al het hele schooljaar niet naast elkaar gaan zitten. Hij zegt dat dat niet ‘gezond’ voor ons zou zijn!” zeg ik verontwaardigd. “Waarom doet hij dat?”

Mijn zus zucht. “Ge weet dat...” zegt ze. Ze laat me rustig tot vier tellen en dan zegt ze: “Omdat hij een kl... is!” Ze legt daarbij haar wijsvinger op haar mond.

Die bevestiging haalt wel een beetje de angel uit de wonde. Een beetje. Ik weet wel dat de Meester heeft gezegd dat we anders te snel afgeleid zouden raken. Dat we te veel met elkaar bezig zijn. Dat we anders slechte punten zouden halen. Maar dat is volgens mij niet de echte reden. Hij ergert zich aan ons. Het stoort hem dat ik zit te dromen en naar de vogeltjes op de speelplaats zit te kijken. En het stoort hem nog veel meer dat Kasper naar mij zit te kijken wanneer ik naar de vogeltjes zit te kijken.

“Hij zegt ook altijd dat we niet naar het College kunnen als we niet opletten”, zeg ik wrang.

“Natuurlijk kunt ge allebei naar het College volgend jaar!” glimlacht mijn zus. “Ge hebt allebei supergoeie punten. Hij wil u alleen maar bang maken.”

“Wij zijn niet bang!”

“Dat bedoel ik”, zegt mijn zus, “gij hebt Kasper en hij heeft u en samen hoeft ge nergens bang voor te zijn. Laat dat maar duidelijk zien aan de Meester.”

Ik wil haar antwoorden dat ik daar morgen al vastberaden mee ga beginnen, maar ze ratelt al verder: “Kom nu, Pierke Zwierke, zet uw fiets binnen en pak uw boekentas. Ik heb iets lekkers gemaakt.”

“Meeh, ‘lekker’ zoals vorige keer?” Ik trek een lelijk gezicht.

“Gij moogt gerust zelf iets anders koken, Rozemieke!” lacht ze.

Ik lach nu luid met haar mee. Mijn Grote Zus heeft het slagveld weer eens ontmijnd.

Mijn mama kan dat uiteraard ook heel goed. Beter zelfs. Maar sommige zaken kan of wil ik niet aan mijn mama kwijt. Daarom vind ik het zo jammer dat mijn zus nu heel vaak weg is. Meestal met een liefje naar een feestje of naar de discotheek. Als “mooiste meisje van de wijk” (het is wel een kleine wijk, maar als ze in de stad had gewoond, was ze zeker ook het mooiste meisje van de stad geweest) is ze heel populair. Ze is natuurlijk een puber geweest op het eind van de jaren zestig. Dat ziet ge aan alles. Haar muziek, haar flower power-stijl. En zeker wanneer ze met haar brommer rijdt. Een Flandria 50cc met super coole “sissy bar” en aan weerszijde een gigantische ‘knalpot’. En ja, haar kleine broertje mag uiteraard vaak met haar meerijden, achterop in de sissy-seat... Haar ‘motorbende’ (een leuke groep jongens en meisjes) heet “De Rode Kevertjes” omdat de brommers in rood-met-zwarte stipjes zijn geschilderd. Beroemd (maar zeker niet berucht) in de wijde omgeving. Misschien word ik daarom in de wijk wel vaker “een cool ventje” genoemd? Bijna iedereen weet dat ik “het broertje van” ben. Dat helpt om cool te zijn, al is het misschien sissy-cool?

Maar het coolste aan mijn sixties-zus vind ik zonder twijfel dat ze zo ontwapenend en open over alles kan praten. Hoe ze altijd predikt dat ge “uw hart moet volgen” en daar ook naar leeft. Hoe ze zomaar een glimlach kan toveren op mijn gezicht (zelfs “als de wereld niet aan uw kant staat”). Ze kan Pierke Zwierke, Filiberke, zelfs Fonske Goeboens, maar vooral Benji (Benjamin) met één plaagstootje weer aan het lachen krijgen.

8 “Helegans noordpool!”

“Filiberke... zijn Wischie en Waschie ijsberen?” vraagt ‘ons’ kleine zusje. Ze zit boven op mijn schouders. Ik houd haar gehandschoende handjes stevig in mijn gehandschoende handen. Haar sneeuwlaarsjes bengelen op en neer.

“Het zijn bruine beren”, zeg ik, “maar in de winter als het sneeuwt, dan worden het soms wel witte beren.”

“Ijsberen dus?”

Ik moet lachen. Ik heb het mezelf een beetje moeilijk gemaakt. “Nee, toch niet... Echte ijsberen leven aan de Noordpool, waar het altijd koud is en er altijd sneeuw ligt...”

“Maar nu is het hier toch ook noordpool?” vraagt ze.

Kasper lacht luid. “Los dat nu maar eens op, Filiberke!” plaagt hij.

“Wischie en Waschie zijn heel speciale beertjes”, probeer ik tijd te winnen, terwijl ik naar een mogelijke uitweg zoek.

Maar ze onderbreekt me al: “Ze doen soms alsof ze ijsberen zijn, als het noordpool is?”

Kasper en ik lachen. “Zo is dat! Ze spelen graag spelletjes, als het sneeuwt spelen ze soms dat ze ijsbeertjes zijn!” gooi ik er losjes uit.

“Ik had beter mijn handschoenen aangetrokken...” zegt Kasper. “Het is hier veel te noordpool!” Naar goede gewoonte is hij zijn handschoenen thuis vergeten.

“Ge kunt uw handen warmen, als ge wilt...” zeg ik speels. “Mijn zakken zijn uw zakken!”

Hij gaat nu vlak achter me staan en hij wringt zijn koude handen in mijn zakken. Maar niet in die van mijn winterjas, wel in mijn broekzakken. Ik kan me toch niet verweren, want ik moet ons kleine zusje vasthouden. Hij brengt zijn handen dan samen op een voorspelbare plek.

“Pipo!” roep ik naar even goede gewoonte.

“Ik warm mijn handen... op uw uitnodiging!” lacht hij.

“Filiberke... gij en Kasper, gij zijt precies helegans zoals Wischie en Waschie!” Ze giechelt nu.

Kasper helpt ons zusje nu van mijn schouders. Hij zet haar op de slee. “Gaat ge met ons mee helemaal gans tot aan de Noordpool?” vraagt hij haar.